

עבודת השם

פרשת "דברים"

שחושדים בו בנטייה ובפניה עצמית. מה שאין כן מי שהוא ירא ה' באמת, אומר בוודאי את דבריו בתמימות, ולא חושדים בו, ולכן דבריו נשמעים. (ילקח טוב).

"אלה הדברים, אשר דבר משה אל-כל-ישראל, בעבר, הידן..." (דברים א-א) ספר דברים פותח בדברי תוכחה בימי חודש אב. ימים שמסמלים את הגלות ומזכירים את חורבן בית המקדש ובתקוה שכולנו ניגאל גאולה אמיתית ושלמה. עיקר הגאולה תלוי בתשעה באב, נבא על ידי משל למה הדבר דומה, לאישה שצוות רופאים מגסים לילד אותה והמצב הסתבך, הסבירו הרופאים לאשה שאם היא רוצה לחיות היא צריכה להפיל את הולד ואם היא רוצה להציל את הולד היא צריכה למות במקומו, למרות שההלכה שמפילים את הולד ומחיים את האימא, מכיוון שהאימא היא חי ודאי והתינוק איננו יודעים מה יהיה אתו עד גיל שלושים. התינוק אינו בטוח הוא יכול להיות כמו הנפילים ח"ו. לכן נפסקה ההלכה שפרדיון הבן מקיימים בגיל שלושים יום כי עד אז הילד יכול להיות בן נפילים שלא מצליחים לשרוד. ההגדרה של "חי ודאי" היא מגיל שלושים יום ומעלה, לכן במצבים כאלו לא לוקחים סיכון ומצילים את האימא. ונחזור לענינו: למרות כל זאת האימא חיבתה עשרים שנה לילד והאכזבה שלה הייתה קשה ביותר לכן החליטה למסור את נפשה ולהחיות את הולד. והיא נפטרה לחיי העולם הבא.

"בעבר הידן, בארץ מואב, הואיל משה, באר את-התורה הזאת לאמר..." (דברים א-ה) והלא מצוות התורה מתחילות רק מפרשת ואתחנן בעשרת הדברות ועד אז נאמרו רק דברי תוכחה בלבד, אם כן היה צריך לומר רק שם בפרשת ואתחנן "הואיל משה באר את התורה הזאת", ומדוע כתב זאת כאן? ויש לומר כי הרי כתוב בספרים שאחד מעיקרי העבודה ביהדות הוא לשוב בתשובה לפני שבאים ללמוד תורה, כמו שאמר החוזה מלובלין שכל הלומד תורה ואינו חוזר בתשובה לפני כן עליו הכתוב אומר, "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי" (תהילים נ) לפיכך פתח גם משה בדברי תוכחה. לפי זה מובן יפה מדוע כתוב בפרשתנו בפרשת התוכחה "הואיל משה באר את התורה הזאת", שמכיוון שביקש לבאר להם את מצות התוכחה, לכן הקדים להם דברי תוכחה על חטאיהם להביאם לידי תשובה כי שנהים קשורים אחד בשני (מאור השמש מתוך לבוש יוסף).

"לא-תכירו פנים במשפט, כקטן כגדול תשמעו...לא תגורו מפני איש..." (דברים א-יז) "כקטן כגדול תשמעו" – ושיהיה חביב עליך דין של פרוטה כדין של מאה מנה" (רש"י) רבי ישראל סלנטר לא הביא בחשבון את מידת הערך הכספי, כמקובל אצל ההמונים. הוא הקפיד בכל חומרת הדין בגזל או נזק של פרוטה אחת כמו בשל מאה מנה. כי לגבי הלאו "לא תגזול"

"אלה הדברים, אשר דבר משה אל-כל-ישראל, בעבר, הידן..." (דברים א-א) "אלה הדברים לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהקעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים והזכירו ברמו, מפני כבודו של ישראל" (רש"י). "אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח לחכם ויאהבך" מהפסוק "אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח לחכם ויאהבך" (משלי ט) למד השל"ה הקדוש כלל גדול בעניין מצוות תוכחה: כאשר אתה מוכיח את עמיתך אל תאמר לו רק את חסרונותיו, כי אז ישנאך ולא ישמע לך דבריך, והיינו "אל תוכח לץ" – אל תוכיח אותו באון שתאמר לו שהוא לץ. רק אדרבה, אמור לו חכם אתה, ולכן, לא מתאים לך לנהוג כפי שנהגת. וזהו "הוכח לחכם" כלומר, תעשנו לחכם, אז יאהבך וישמע לקול דברי התוכחה שלך.

תלמידי ישיבת לומז'א בפתח תקוה, אשר שהו בתקופה שבה שימש רבי אליהו דושניצ'ר בקודש בשיבה זו, זוכרים כיצד היה ר' אליהו פונה אל תלמיד בשיבה ומוכיחו על דברים שייצטרך תיקון, כשחוש של חסד משוך עליו. עם חיוך מוצנע על פניו היה פונה בלשון רכה לתלמיד, מוכיחו בתקיפות המהולה בריכוך אמחי. הוא לא היה נפרד מן התלמיד מבלי לומר לו בלשון רפה ופניו כולה אומרת רצינות: "סלח לי". והיה מוסיף ואומר: "בוא ואסביר לך מדוע מבקש אני סליחתך.

הלא ידוע מה שהורו לנו חז"ל: כשם שמיצוה על האדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה עליו שלא לומר דבר שאינו נשמע, ועל כן אם הנך נמנה עם אלה המוכנים לקבל דברי תוכחה, נחא. אולם אם נמנה את ח"ו עם אלה שאינם מוכנים לקבל תוכחה, הרי לא רק שלא קיימתי כל מצוה אלא גרמתי לך עונמת נפש בלבד, ועל כך מבקש אני סליחה". כאשר זכו לשמוע דברי תוכחה מסוג זה יוצאים מפי ר' אליהו חשו את דברי רב הונא: "כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים, שנאמר: סוף דברי הכול נשמע את האלוקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם" (ברכות ו). ומפרש בעל "התורה תמימה": "כי על פי רוב סיבת הדבר שאין דבריו של אדם נשמעים הוא מפני



19:25	כניסת השבת
20:29	צאת השבת
19:47	שקיעה
20:59	ר. תם
5:50	הנץ

הפטרה: "חזון ישעיהו"

אין בזה כל הברדל. הסכסוך המפורסם בין מרפיסי דפוס וילנא, לבין מרפיסי סלאויטא האחים שפירא, בשנת תקצ"ה, הרעיש בשעתו את העולם היהודי, והרבה מגאוני הדור כתבו שאלות ותשובות ארוכות בשאלה זו, מי לזכותו של צד זה ומי לזכותו של הצד השני. היה תמה ר' ישראל: למה דווקא במשפט שבין עשירי עולם הנוגע לסכומים גדולים, קמה התעוררות כזאת במחנה גדולי התורה, ולמה לא קרה כדבר הזה בסכסוך שבין שני עניים? והרי מקרא כתוב (דברים א): "כקטן כגדול תשמעון", ודין פרוטה כדין מאה מנה. (מורשת אבות).

"וְהַיְמִים אֲשֶׁר-הִלְכְּנוּ מִקֹּדֶשׁ בְּרַנֵּעַ, עַד אֲשֶׁר-עָבְרָנוּ אֶת-נַחַל זָרָד." (דברים בייד) והימים אשר הלכנו מקדש ברנע, שמשם שלחנו המרגלים עד שעברנו נחל זרד, ל"ח שנה. למה נקרא הנחל הזה זרד, שבנחל היו מים כשיעור זרת, אבל לא היו יכולים לעבור אותו מפני הגזירה, עד תם כל הדור אנשי המלחמה היינו מבני עשרים ולמעלה, שלמטה מכן אין יוצאים למלחמה. ויש מפרשים: אנשי המלחמה הם אלו שהפך צירו לעלות ההרה ולהילחם בכנעני אחרי שהקב"ה אמר להם שלא

יעשו כן. והעמלקי והכנעני ירדו והיכו אותם מכה גדולה וחוה שאומר הכתוב עד תם כל הדור אנשי המלחמה. היינו האנשים שהלכו ללחום נגד רצון השי"ת ושדברו במשה ושלח בס הנחשים, והם אנשי המלחמה, שהיו מוכנים תמיד ללחום. וכן כשהתלוננו על המן. וכשכלה כל אותו דור כפי שנשבע הקב"ה היו צריכים לנחול את הארץ שבכל ליל תשעה באב היו מתים חלק מהם.

"וַיֵּצֵא סִיחֹן לְקִרְאָתוֹ הוּא וְכָל-עַמּוֹ, לְמַלְחָמָה—יְהִצֵּהוּ." (דברים בלב) וכשראו אותנו יוצאים למלחמה על סיחון אמרו האמוריים זה לזה, אומה זו המעיזה לצאת למלחמה על סיחון, איזו מין אומה היא זו. האם גיבורים הם או לא. ומכמה אומות האנשים ההם. והשיבו זה לזה: בניהם של אברהם יצחק ויעקב הם. אמר סיחון, כיוון שהם בני אברהם יצחק ויעקב בלבד, הרינו חוגרים כלי זיין ויוצאים כנגדם ולחמים עמם ונכבשם ברגע אחד, ונהרגם. ואז יצא סיחון הוא וכל עמו במקום הנקרא יחצה. ולא רצה לקרוא לאחיו עוג מלך הבשן שיבוא ויעזור לו, כיון שהיה בטוח בגבורתו.

סיפור בהמשכים

"מהו תלמיד חכם" חלק א

מצור: נדונה נכבדה נתן ר' יהודה סגל, תלמיד-חכם ידוע ומעשירי העיר ויטבסק, בבואו להשיא את בתו היחידה והמיוחדת שטרנה. הוא נתן בידי חתנו חמשת אלפים רובלי כסף, סכום עצום בזמנו, מתנת נדוניה... **המשך:** כשאמרו לו השניים איך למדו את דברי רש"י, הקשה רבי שניאור-זלמן קושיה עצומה על דרך הבנתם, והם נדהמו מחריפות השאלה ומעמקותיה. הבחור הסביר כיצד הוא מבין את דברי רש"י, ואור חדש ניצת בעיני השניים. הם למדו שוב את הרש"י המוקשה, לאור הסברו, וראו שכדבריו, דברי רש"י נהיים ברורים ואין מקום לקושי כלל. עתה גברה סקרנותם לדעת מי הוא. הם החלו לחקרו, אך רבי שניאור-זלמן לא רצה שיזהוהו ועד מהרה יצא מהבית ונעלם. השניים לא נואשו והוסיפו לחקור ולדרוש, עד שגילו את שמו ואת היותו חתן הגביר מוויטבסק, המפורסם בהיותו עילוי עצום. רבי שמואל חש צער רב על שלא הספיק לשוחח עוד עמו. חלפו שנים. רבי שניאור-זלמן יסד את חסידות חב"ד וקבע את מקום מושבו בלאדי. רבי שמואל, שזכר היטב את פגישתו עמו בצעירותו, השתוקק מאוד לפוגשו שוב, אך הדבר לא יצא אל הפועל. סוף-סוף הגיעה ההזדמנות. על רקע המאבק בין חסידים למתנגדים הוחלט לקיים יוכוח פומבי בעיר מינסק. גדולי ליטא הוזמנו לוויכוח, ובראשם הגאון הגדול רבי שאול מווילנה, ואילו רבי שניאור-זלמן הוזמן לייצג את עמדת החסידות. גדולה הייתה שמחתו של הגאון רבי שמואל, והוא קיווה כי עתה יוכל לפגוש את רבי שניאור-זלמן ולשוחח עמו. בהגיע רבי שניאור-זלמן למינסק הלך רבי שמואל אליו, ואחריו הלך משרתו ובידו חבילת ספרים. במשך השנים הצטברו אצלו קושיות רבות, והוא רצה להעלותן לפני רבי שניאור-זלמן. הוא עלה לקומה העליונה של בית-המדרש, ששם ישב רבי שניאור-זלמן בחברת הגאונים, וברגע של פנאי הציג את עצמו והחל להעלות את שאלותיו. שעה וחצי ישב רבי שמואל ושטח שאלות וקושיות בתלמוד הבבלי והירושלמי, בראשונים ובאחרונים, ורבי שניאור-זלמן השיב לו בנחת על כל דבר ודבר, לפליאת כל הגאונים. רבי שמואל קם בהתרגשות רבה וביקר ברכת 'חכם הרוזים'. הוא נפרד בחום מרבי שניאור-זלמן, וירד במדרגות בית-המדרש מלא התפעלות מקדושתו ומגאונותו. מיד התרכז סביבו קהל רב מאנשי העיר שרצו לשמוע את רשמוי מרבים של החסידים. אמר להם רבי שמואל כך: "בתלמוד הבבלי והירושלמי מופיעה פעמים רבות השאלה מהו גדרו של תלמיד-חכם אמיתי. האמינו לי, לכל הדעות הרב הוא 'התלמיד-חכם' של דורנו!"... **סוף!**

פינת ההלכות

ע"פ ילקוט יוסף כרך ד.

"דיני זריקות בשבת"

קה. מותר להזריק זריקה לחולה שאין בו סכנה בשבת, וכן מותר לחבר מחט חדשה למזרק גם לצורך חולה שאין בו סכנה, כדי לעשות זריקה בשבת. ואין לאסור בזה לא משום בנין ולא משום מתקן כלי, אפילו מדרבנן. וכן הדין גם במזרק חד פעמי. (ילקוט"י שבת כרך ד' עמוד קפב, ותיב)

קט. חולה במחלת הסכרת ולפי פקודת הרופא צריך לקחת זריקת אינסולין לפני כל סעודה, מותר לעשות הזריקה בשבת אפילו על ידי ישראל, משום דחשיב חולה שאין בו סכנה. (ילקוט"י שבת כרך ד עמוד קפב)

"דיני חולה שיש בו סכנה בשבת"

קי. במקום שצריך לחלל שבת להצלת חיי אדם, אסור להתעכב לשאול מורה הוראה אם לחלל את השבת, ואמרו חכמים בירושלמי הגי"ל, שכל השואל על ענין פיקוח נפש הרי זה שופך דמים. (כיון שבזמן שמתחסד ומתעכב מחלל את השבת על פיקוח נפש, עלול החולה להסתכן, ולכן הרי הוא כשופך דמים) (ילקוט"י שבת כרך ד' עמוד קצא)

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפד בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורחזון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית: יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.asem@gmail.com כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי לדעת, דרשו, ועוד...